

Typst szakácskönyv: 3. rész

PCLinuxOS Magazine – 2025. július

Írta: David Pardue (kalwisti)

A szakácskönyv-sorozatot a Typst projekthez címlap készítése módjának bemutatására koncentrálni zárom. Noha nem minden dokumentumnak kell önálló címlap, készítése elég sok próbálkozással és hibával járhat. Remélem, ezek a „receptek” segítenek időt és erőfeszítést megtakarítani.

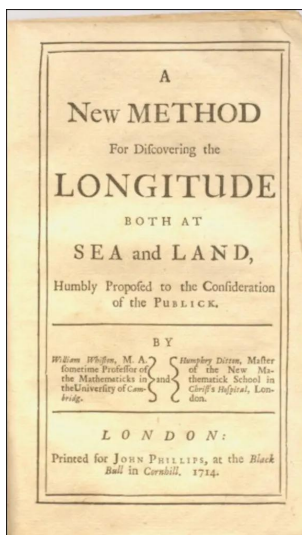
A címlap rövid története

Az első nyomtatott könyveknek, vagy incunabulának (ősnyomtatványok – a latin inculabulum-ból [eredet, vagy bölcső, első kezdet] szóból) nem volt címlapja. A szöveg az első oldalon kezdődött és a könyvet gyakran az első szavakkal – incipit-tel (a latin incipere [kezdeni] igéből – azonosították. Más, régebbi könyveknek a kolofonban (a görög κολοφών [záró, vagy vég] szóból ered), a könyv végén voltak bibliográfiai információk.

A korai nyomdák szöveglapokat **készítettek**: ívfüzeteket. Az ívfüzeteket kötetlenül árulták, papírhalmazként. Mivel a nyomdákban a környezet fizikailag megterhelő és koszos volt, az első ívfüzetek gyakran megsérültek. A nyomdák elkezdtek kényelmi okokból fedőlapokat készíteni pár alapinformációval az aktuális oldal védelme érdekében. Ez a fedőlap fokozatosan fejlődött teljes

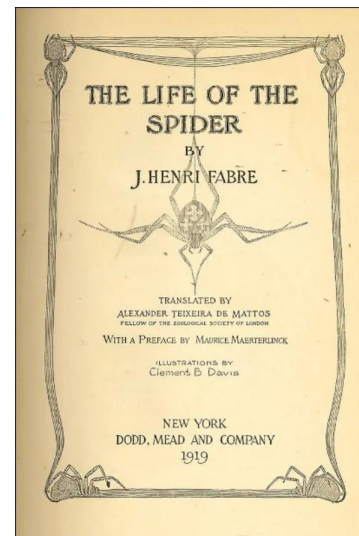
címlappá a kiadás részleteivel illetve, a szerző nevével és a címmel.

A címlap szokásosan a dokumentum címét, a szerző(k) nevét, szervezeti hovatartozást, kiadás évét és más releváns információkat (mint a fordító, az illusztrátor neve, kiadási megjegyzések) tartalmaz. A címlapok kinézete a kor divatjához igazodva **változott**, például a XVII-XVIII. sz. készült címlapok bőségesek, alcímeket és részletes szerzői, kiadói információkat (sokszor többféle betűtípussal, dekoratív keretben) jelenítettek meg.

Lent látható Jean-Henri Fabre (1823–1915), francia etimológus egy monográfiájának címlapja. A szokásos információk mellett felsorolja a fordítókat,

az előszó íróját és az illusztrátort. Az élethű pók-rajz szintén átad valamit a könyv stílusából: nem irodalmi mű felnőttek számára.

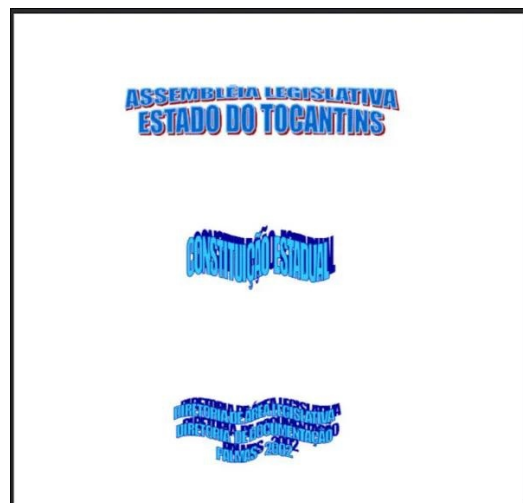
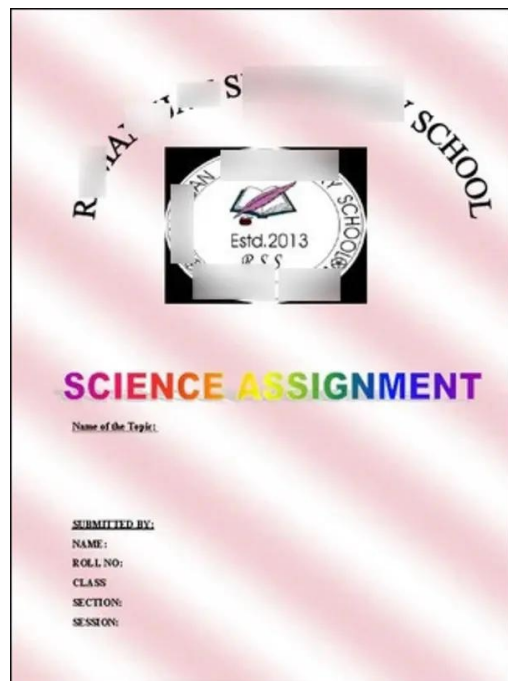

Tervezési megfontolások

A címlap mutatja a dokumentumod beállítottságát és első benyomást közvetít az olvasónak. Az alapvető bibliográfiai információk mellett megalapozza a hitelességet és bevezeti az olvasót a dokumentumba. Az olvasók a címlapra nézve általában az első 7-10 másodpercben kialakítják a véleményüket a dokumentum minőségéről.

Alapvető szabály, hogy kerüljük el dokumentum hangulatához nem illő betűtípusokat. Például, az olyan dekoratív betűtípus – mint a **Comic Sans** –

akadémiai dolgozatokhoz, vagy a határozottan formális tipográfia kreatív projektekhez ellentétes a dokumentum céljaival. Az olvasók nem veszik olyan komolyan, ha a címlapod Microsoft Word Rainbow szöveg és képeffektust alkalmaz.

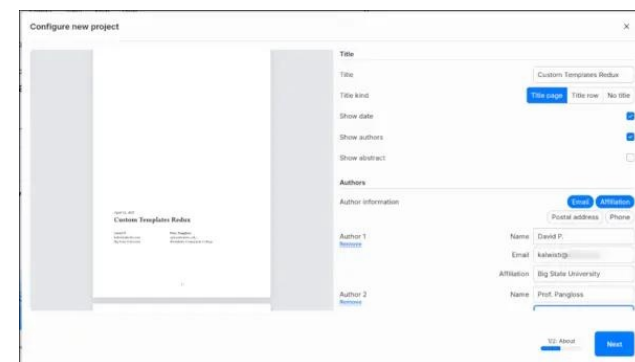
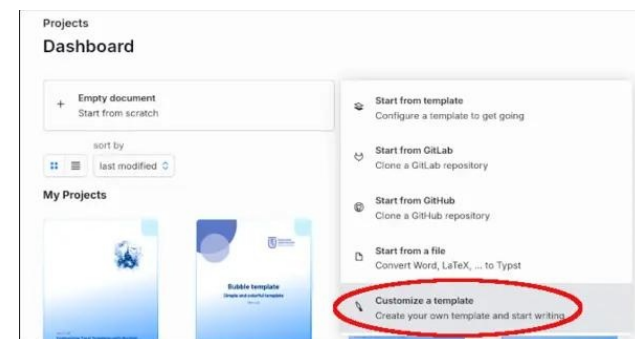
(Vicces tény: a brazil Tocantins állam Alkotmányának 2002. évi kiadása címlapját WordArt-tal készítették [jobboldali kép]. Szerencsére a 2024. évi kiadás kinézete sokkal modernebb lett.)

Kerüld a címlap túlzásúfolását szükségtelen információkkal; az üres rész legalább annyira hatásos, mint a szöveg. Kerüld a túlzott cicomázást, vagy díszítést – összetett vagy túl sok betűtípus. Célszerű a letisztult egyszerű kinézet. Amit még észben kell tartani, hogy a tipográfia szakma és nem tudomány; trükkös lehet eldönteni, mi a megfelelő és mi nem.

A tisztánlátáshoz: régóta foglalkoztat a tipográfia, de nem vagyok könyvtervező. Katalogizáló könyvtárosként dolgoztam harminc évig. Jó adag címlapot, fél-címlapot, előlapot, címlapbelsőit és könyv fedelet láttam életemben. (Nyomtatott könyvek esetében a bibliográfiai adatok tekintetében a címlap „fő információforrás”, vagy „preferált információforrás”, amit a katalogizálók a könyvtári leírás elkészítésére használnak.) A következő példák nem profi szintűek, de hitem szerint elfogadható sablonok, amikre építeni lehet.

Sablonok testre szabása a Typst webes app-pal

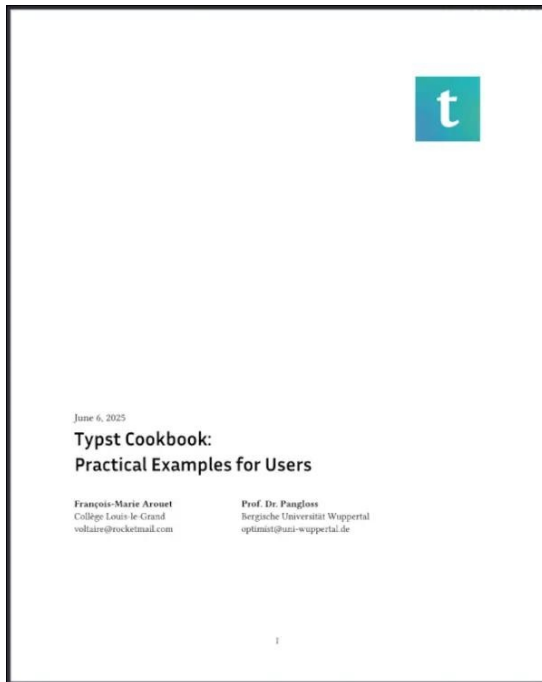
Módosítható címlap a Typst webes alkalmazása „Customize a template” opciójával készíthető a legegyszerűbben. Varázslót, a dokumentum különféle elemeiből álló ellenőrzőlista formájában és lehetővé teszi az elrendezésük meghatározását.

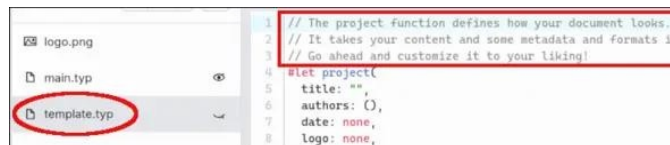
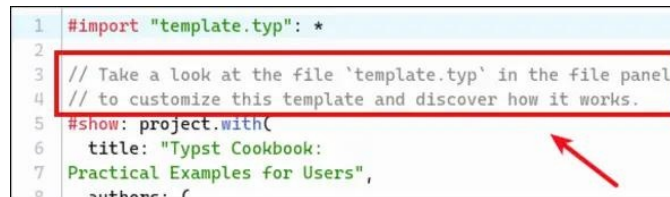
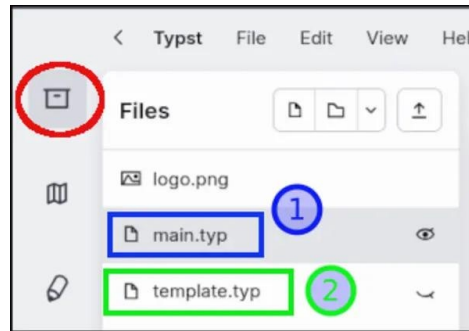
Készítettem egy Typst projektet a varázslóval és kiválasztottam a címlapomra vonatkozó számos opciót, mint (l. következő oldal):

- **Title kind** (cím típusa): *Title page* (címlap);
 - **Show date** (Dátumot mutat): (ellenőriz/kijelöl);
 - **Show authors** (szerzőket mutat): (ellenőriz/kijelöl);
 - **Author information** (szerzői info.) Author 1,
Auhor 2
- (Szintén mutat): *e-mail, hovatartozás*
- **Page numbering** (oldalszám): (ellenőriz/kijelöl)
 - **Page number alignment** (o.szám igazít): (középre)

(Helytakarékoságból nem soroltam fel az összes beállítási lehetőséget.) A kapott címlap (lenti kép) tiszta és vonzó:

Az eszköz egyik kellemes tulajdonsága, hogy a projekted két fájlt mutat a fájlkezelőben („Explore files”): *main.typ* és *template.typ*. Mindegyik fájl megjegyzéseket tartalmaz, segítve a dokumentum további testre szabását (középen, fent)

A képen látható címlap elkészítéséhez csak két módosítást hajtottam végre a fájlokban. A Typst logójának (a stilizált „t” a jobb felső sarokban) elhelyezéséhez először letöltöttem a .png fájlját a Typst [GitHub](#) oldaláról, majd átneveztem „logo.png”-nek és bemásoltam a projektembe.

A *main.typ* fájlhoz adtam egy sort a logó argumentumával: „logo.typ” (ahogy a következő kódban látható):

```
#show: project.with(
  title: "Typst Cookbook:
  Practical Examples for Users",
  authors: (
    (name: "François Marie Arouet",
```

affiliation: "Collège Louis le Grand",
email: "voltaire@rocketmail.com"),
(name: "Prof. Dr. Pangloss",
affiliation: "Bergische Universität
Wuppertal", email: "optimist@uni
wuppertal.de"),

logo: "logo.png",
date: "June 6, 2025",

A logó szélessége a kép width paraméterével módosítható a *template.typ* fájlban – ez esetben 16%.

// Title page.

// The page can contain a logo if
you pass one with `logo: "logo.png".

v(0.6fr)

if logo != none {
 align(right, **image("logo.png",**

width: 16%)

}

A szerzői információk módosítását is elhatároztam úgy, hogy az e-mail-címet a szerző hovatartozása (Author Affiliation) alá viszem. Ehhez egyszerűen a *template.typ* fájlban a lista sorrendjét kellett megváltoztatni:

// Author information.

pad(

top: 0.7em,

right: 20%,

grid(

columns: (1fr, * calc.min(3,

authors.len()),

gutter: 1em,

```
..authors.map(author =>
  align(start)[
```

```
    *#author.name* \
```

```
    #author.affiliation \
```

```
    #author.email \
```

```
  ]),
```

```
),
```

```
)
```

Arra biztatlak, hogy kísérletezz a „Custom a template” varázslóval és nézd meg az így nyert különféle elrendezéseket. Ha olyan dokumentumot készítesz, amihez nem kell címlap, fejléc típusút rakhatsz az első oldalra a „Titlekind: Title row” opcióval.

Címlap háttérképpel

A Typst `page` függvényének `background` (háttér) paraméterét használva tartalmat lehet kirakni – például háttérképet, vagy vízjelet – a lap törzse mögé. E funkcióval érdekes képi effektusokat hozhatsz létre a címlapodon. Arra az esetre, ha szeretnéd te is megpróbálni újragyártani a példákat, feltöltöttem a háttéreket és a logókat egy tömörített archívumba a személyes [Box.com](https://box.com) fiókomban [9 kép, 5,9 MB]

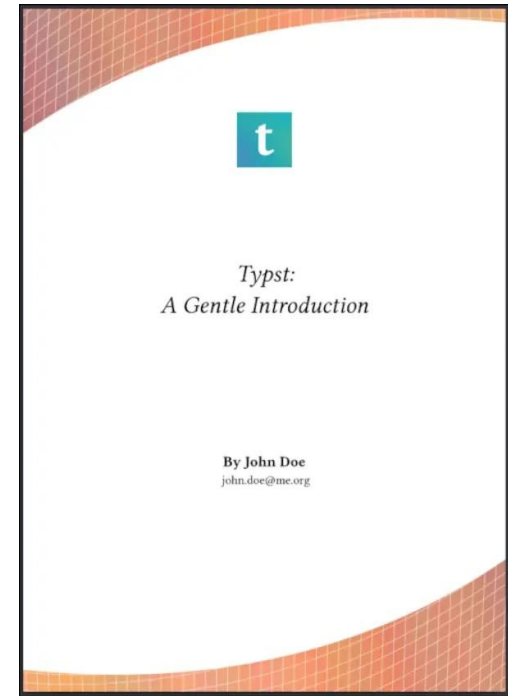
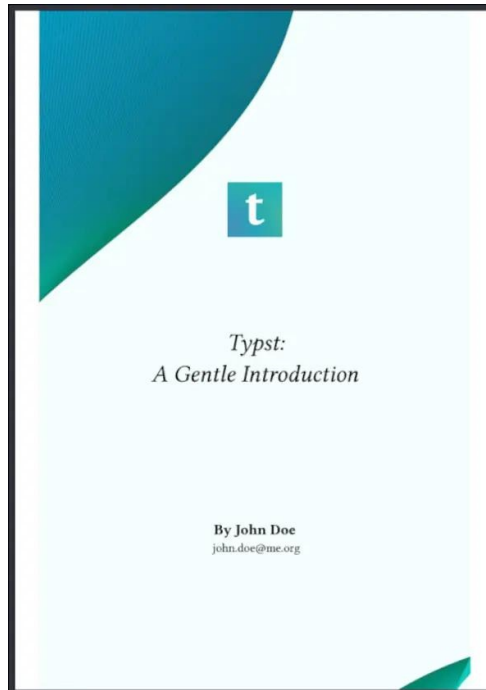
```
#set page(background: image("blue
swoop bkgd.jpg", width:
80%,),numbering:none)
```

```
#[
```

```
  #set align(center)
```

```
  #set text(30pt)
```

```
    #v(6cm)
    #image("typst logo.png",width:15%)
    #v(3cm)
    _Typst: \ A Gentle Introduction_
    #v(5cm)
  #set text(18pt)
  *By John Doe* \
  #set text(15pt)
  #link("mailto: john.doe@me.org")
  <pag blue swoop>
]
#set page(background: none, background:
none)
// This eliminates the background and
foreground for the rest
// of the document
```

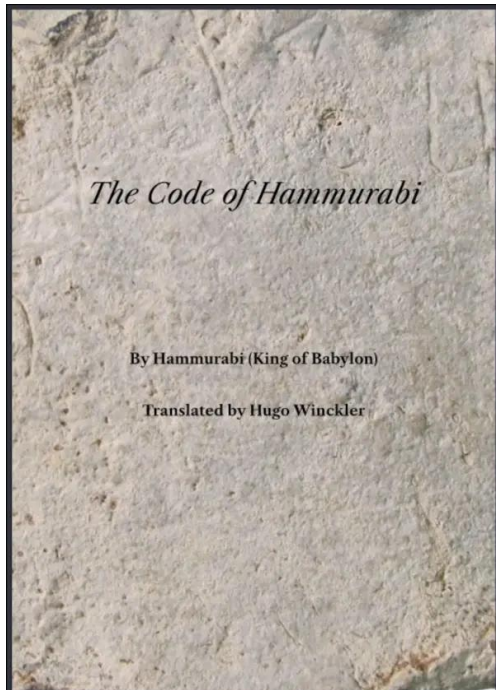

(Megjegyzés: a második címlap olyan, ami narancssárga sraffozást használ a háttérben.)

Fényképet is be lehet rakni a háttérbe, ha akarsz. A példában látható háttérkép egy agyagtábla. A betűtípus [Libre Caslon](https://www.dalmeida.com/typst/) (SIL Open Font licence alatt kiadott), amit én a Font Squirrel-ről töltöttem le és telepítettem a PCLinuxOS Control Center [PCC] segítségével (Rendszer → Betűtípusok kezelése ... → Importálás menüpont).

```
#set page(background: image("clay
tablet.jpg", width:
210%,),numbering:none)
#[
  #set align(center)
```

```
PCLinuxOS Magazine Page 23
#set text(35pt, font: "Libre Caslon
Text")
#v(5cm)
_The Code of Hammurabi_
#v(5cm)
#set text(18pt, font: "Libre Caslon
Text")
*By Hammurabi (King of Babylon)*
#v(1cm)
*Translated by Hugo Winckler*
]
#set page(foreground: none, background:
none)
// This eliminates the background and
foreground for the rest
// of the document
```


Címlap #grid() segítségével

ToniGL68 tervezett egy szép lapot a Typst [grid](#) függvényével, amit a Typst: Primeros pasos [handbook](#) (p. 30–32) kézikönyvében tett közzé. Az ilyen varázslat meghaladja a tudásomat, ezért hálás vagyok az elrendezés létrehozásáért. Némi kísérletezés és hiba után sikerült kicsit az igényeimhez igazítani a sablont.

```
#set page(margin: (x:0mm, y:0mm))
#grid( columns: (3cm,1fr), rows:
1fr, //stroke:1pt +red,
grid.cell(fill: navy)[
#align(center+horizon)[#text(fill:
white,35pt)[#rotate( 90deg,reflow:
true)[Creature Feature Series]]]
],
[#grid(columns: 1fr, rows:
(6cm,3cm,1cm,1fr,2cm,2cm,4cm),//stroke:
1pt+purple,
align(center+horizon)[#image("logo_ro
RO.png",height: 31%)],
align(center+horizon)[#text(16pt)
[Universitatea Transilvania din
Bra ov]],
align(center+horizon)[#text(16pt)[Dept.
of Film Studies]],
align(center+horizon)[#text(16pt)
[#smallcaps[Scared Silly: \
Our Favorite Monster Films]]],
align(center+horizon)[Frank N. Stein \
#link("mailto:abby.normal@gmail.com")],
align(center+horizon)[Nostalgiaferatoo \
#link("mailto:notsven@goolie.com")],
align(center+horizon)[May 2025]
```

```
)]
)
#pagebreak()
```


Színs kiemeléssel vagy vonallal jobban megjeleníthetjük a lap rácsszerkezetét.

```
#set page(margin: (x:0mm, y:0mm))
#grid( columns: (3cm,1fr), rows: 1fr,
stroke:2pt +red,
grid.cell(fill: navy)[
#align(center+horizon)[#text(fill:
white,35pt)[#rotate( 90deg,reflow:
true)[Creature Feature Series]]]
],
[#grid(columns: 1fr, rows:
(6cm,3cm,1cm,1fr,2cm,2cm,4cm),stroke:
1pt+purple
```

```
align(center+horizon)[#image("logo_ro
RO.png",height: 31%)],
[...]
```


Címlap egyszerű elrendezéssel

A lenti egyszerű kinézet sima blokkelrendezést használ. Legfőbb jellemzője a függőleges vonal, ami elválasztja a dokumentum címét a (kisebb) alcímtől. A fejlécterület egyértelműen mutatja a cég nevét és a logóját. Az információk a szerzőről a lap alján egy kisebb blokkban láthatók.

```
#set page(numbering:none)
#[
#set align(center)
#set text(14pt, font: "Lato")
```

```
#image("logo_generic
abc.png",width:15%)
Three Initial Corporation
#set text(28pt, font: "Lato")
#v(6cm)
Switch to Linux
#line(length: 50%)
#set text(20pt, font: "Lato")
Using Free, Open Source Software \ to
Power Our Business
#v(6cm)
#set text(14pt, font: "Lato")
Maija Meikäläinen \
#set text(12pt)
Linux Consultant \
#link("mailto: tux
solutions@helsinki.fi")
]
```

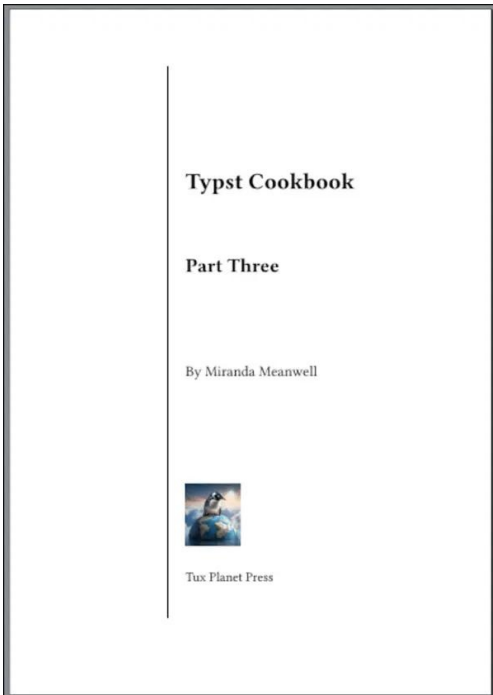

Címlap függőleges vonallal

Ez a címlap Peter Wilson kézikönyvében (15. o.) található példát próbálja megismételni. A kialakítás aszimmetrikus, az elemek egy függőleges vonal mentén vannak elrendezve, ami segít az olvasó figyelmének megragadásában. A rácsos elrendezés PgBiel [Typst-fórumon](#) megosztott struktúrájának módosított változata,

```
#grid(
  columns: (1fr, 0pt, 3fr),
  column gutter: 2em,
  v(12em), [], v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: none),
  grid.vline(stroke: 0.5pt),
  [],
  block(width: 100%, height: 5em,
text(28pt)[*Typst Cookbook*]),
  v(4.5em),[],v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: none),
  grid.vline(stroke: 2pt),
  [],
  block(width: 100%, height: 5em,
text(24pt)[*Part Three*]),
  v(7em), [], v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: none),
  grid.vline(stroke: 0.5pt),
  [],
  block(width: 100%, height: 5em,
text(18pt)[By Miranda Meanwell]),
  v(8em),[],v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: none),
```

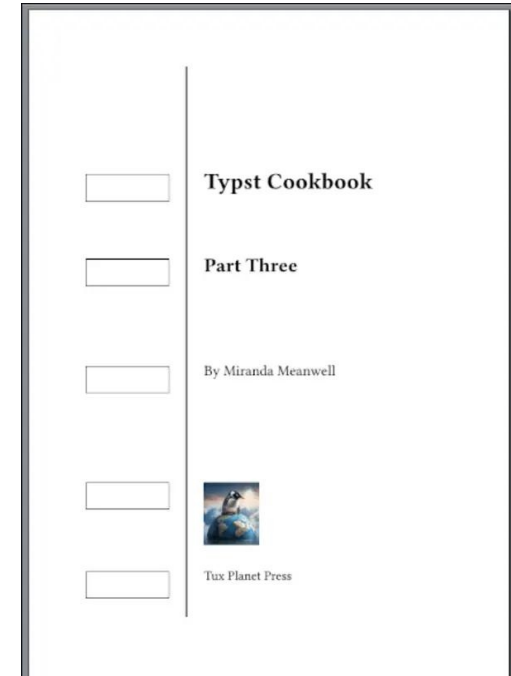
```
grid.vline(stroke: 2pt),
[],
align(left+horizon)
[#image("penguin atop earth
sm'er.png",height: 11%)],
v(3em),[],v(3em),
block(width: 100%, height: 3em,
stroke: none),
grid.vline(stroke: 2pt),
[],
block(width: 100%, height: 5em,
text(16pt)[Tux Planet Press],
)
)
#pagebreak()
```


A [blokkelemek](#) körül 1 pont vastagságú körvonal elhelyezésével megmutathatjuk a lap rácsszerkezetét sokkal egyértelműbben:

```
#grid(
  columns: (1fr, 0pt, 3fr),
  column gutter: 2em,
  v(12em), [], v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: 1pt),
  grid.vline(stroke: 0.5pt),
  [],
  block(width: 100%, height: 5em,
text(28pt)[*Typst Cookbook*]),
  v(4.5em),[],v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: 1pt),
  grid.vline(stroke: 2pt),
  [],
  block(width: 100%, height: 5em,
text(24pt)[*Part Three*]),
  v(7em), [], v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: 1pt),
  grid.vline(stroke: 0.5pt),
  [],
  block(width: 100%, height: 5em,
text(18pt)[By Miranda Meanwell]),
  v(8em),[],v(3em),
  block(width: 100%, height: 3em,
stroke: 1pt),
  grid.vline(stroke: 2pt),
  [],
  align(left+horizon)
[#image("penguin atop earth
sm'er.png",height: 11%)],
v(3em),[],v(3em),
block(width: 100%, height: 3em,
stroke: 1pt),
```

```
grid.vline(stroke: 2pt),
[],
block(width: 100%, height: 5em,
text(16pt)[Tux Planet Press],
)
)
#pagebreak()
```


A Fauxreilly csomag

Az O'Reilly Media a technikai könyveik borítóján látható [állatokról](#) híres. Sajátos dizájnjuk azonnal felismerhető és a kiadó márkajelzésének részévé vált. A honlapjuk egy aloldala lehetővé teszi a könyvek [ábécésorba](#) rendezését a borítón szereplő állat neve alapján.

Dei Laborer Typst-felhasználó írt egy okos csomagot [fauxreilly](#) néven, O'Reilly-típusú borítók

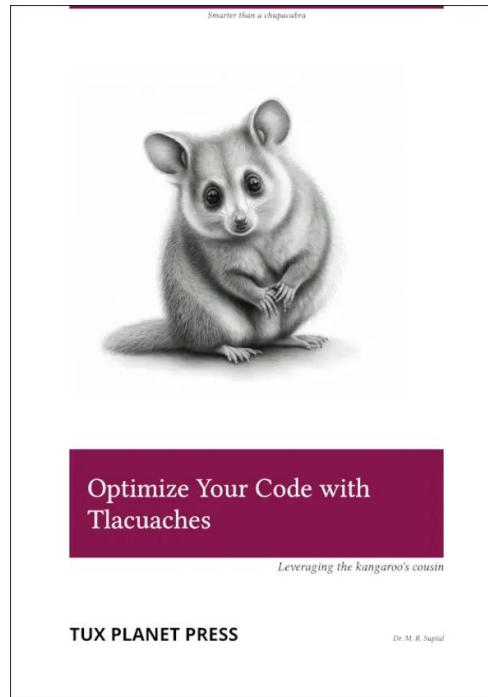
készítésére. Noha belső használatra korlátozott, élvezetes lehet kísérletezni vele.

A fauxreilly-csomag dokumentumba importálása után a lenti mintakód a képernyőképen bemutatott eredményt produkálja. (Megjegyzés: az alapbeállítás szerinti kiadót „ORLY?”-ről „Tux Planet Press”-re cseréltem a „publisher: » sor beszúrásával.)

```
#import "@preview/fauxreilly:0.1.1": *
#orly(
  color: rgb("#85144b"),
  title: "Optimize Your Code with
Tlacuaches",
  top text: "Smarter than a
chupacabra",
  subtitle: "Leveraging the
kangaroo's cousin",
  publisher: "TUX PLANET PRESS",
  pic: image("possum ai.jpg", width:
90%, fit: "contain"),
  signature: "Dr. M. R. Supial"
)
```

További tervezési ötletek

További ötletekért a lehetséges címlapelrendezésekről keresd Peter Wilson féle „[Some Examples of Title Pages](#)”-t (2010). CTAN-on keresztül elérhető. Negyven különböző címlapelrendezést mutat be válogatott könyveken és dolgozatokon keresztül (különbféle színek és betűtípusok használatával). Wilson mérnöki, fizikusi és számítógép-tudományi [háttérrel](#) is rendelkezik; a TeX világában leginkább a LaTeX memoir class megírásáról ismert.

További források

Bringinghurst, Robert. The Elements of Typographic Style. 3. kiadás. Point Roberts, Wash.:Hartley & Marks, 2004.

Klasszikus mű, amit a type tervező Jonathan Hoefler és Tobias Frere-Jones a „tipográfiáról valaha írt legjobb könyvnek” [tartanak](#). Bringinghurst stílusa dagályos, de elkötelezett szakértő, aki szereti megosztani tudását.

Butterick, Matthew. Butterick's Practical Typography. 2. kiadás <https://practicaltypography.com/> Jó bevezető kezdőknek. Online könyv, ami hirdetésmentes és az olvasók (önkéntes) adományai tartják fenn.

Ha nincs időd elolvasni az egész könyvet, javaslok az alapok ([Basics](#)) és az alapszabályok összefoglalója ([summary of key rules](#)) részek átnézését.

Remélem, hogy ezeken a példákön keresztül hozzájutsz pár gyakorlati sablonhoz, ha cikkhez oldalt kell készítened Typst-tal. Ha szeretnéd megnézni ennek a cikknek egy Typst-tel generált másolatát, nyilvánosan [megosztottam](#) a projektmet a webes applikációból. A dokumentum törzse Source Serif Pro a fejléce pedig Source Sans Pro betűvel szedett.

